

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1298 – 2023/324
Toplantı Tarihi/Sayısı : 16.1.2024/41
Karar Numarası : 2024/70
Başvuran : Y.Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Ailesiyle birlikte bulunduğu ceza infaz kurumundaki birtakım uygulamalar nedeniyle kendisi ve ailesi açısından kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kurumda ailesiyle birlikte barındığını,

b. Kurum içinde yaşadığı sorunların ve ailevi sorunlarının çözümü adına Kurum müdürü ve psikoloğu ile görüşme talepli dilekçelerinin dikkate alınmadığını ve kendisiyle görüşülmediğini, bununla birlikte aynı koşutta kaldığı diğer mahpusların benzer talepli dilekçeleri üzerine görüşme yapabildiğini,

c. Bel ve boyun fitiği sebebiyle günlük hayatını idame ettirmekte zorlandığını, reçeteli ilaçlarını düzenli olarak kullanamadığını ve bu sebeple tedavisini tamamlayamadığını,

ç. Oğullarından birinin sevgi evlerinde olduğunu ve uzun süredir haber alamadığını, bu sebeple sosyal çalışmacı ile görüştürüldüğünü ancak sevgi evleriyle görüşme sağlanıp tarafına bilgi verilmediğini,

d. Diğer oğlunun Kurumda bulunduğunu, oğlunun koşusunda yaşadığı sorunlar nedeniyle babasının bulunduğu koşuya geçmeyi talep ettiğini ancak babasının oğlunun bulunduğu koşuya geçirildiğini, oğlu hakkında haksız tutanaklar düzenlenerek disiplin cezaları verildiğini,

e. Kurum personelinin ırkı nedeniyle dile getirdiği sorunları dikkate almadığını ve hakaret içeren ifadelerde bulduklarını,

f. Aynı Kurumda bulunan aile fertleriyle emanet para hesabından kesilmek üzere temel ihtiyaç ürünü alışverişi yapmasına izin verilmediğini,

g. Aynı Kurumda bulunan kuzeni V.U.'ın Kurum personelinin ihmali nedeniyle kalp krizi geçirek hayatını kaybettiğini,

ğ. Aynı Kurumda bulunan annesinin yaşlı ve hasta olduğunu, bu sebeple annesiyle aynı koşuya geçirilmesini talep ettiğini ancak talebinin hükümlü ve tutukluların aynı koşutta bulunamayacağı sebep gösterilerek reddedildiğini,

h. Bulunduğu koğuştta buzdolabının bulunmadığını, talep etmesine rağmen buzdolabı ücretini mahpusların karşılaması gerektiği belirtilerek talebinin reddedildiğini,

ı. Koğuşların elektrik faturasının üç aylık dönemlerle toptan ödenmesi uygulaması sebebiyle mağdur olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın Kuruma geldiği tarihten itibaren farklı tarihlerde 6 kez Kurum müdürü ile görüştüğü, psikososyal servis tarafından başvuran ile farklı tarihlerde toplam 12 kez bireysel görüşme gerçekleştirildiği ve başvuran hakkında araştırma değerlendirme formu düzenlendiği,

b. Başvuranın sevgi evinde kalan oğluya görüştürülmesi talebiyle ilgili olarak sosyal çalışmacıya yönlendirildiği, sosyal çalışmacı tarafından Adana Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde kalan oğlunun durumu hakkında bilgi verildiği, oğluna başvuran ile telefonla görüşme saatleri ve açık ve kapalı görüş tarihleri hakkında bilgilendirme yapıldığı, 5/7/2022 tarihinde yapılan görüşmede oğlu ile görüşmediğini belirtmesi üzerine başvuran ile oğlunun durumu hakkında bilgilendirme ve yönlendirme görüşmesi yapıldığı, 1/9/2022 tarihinde yapılan görüşmede yeniden oğlu ile iletişim kurmadığını belirtmesi üzerine Tutuklu, Hükümlü veya Yükümlüler ile Çocuklarının Sosyal Hizmetlerden Yararlandırılması Hakkında İş Birliği Protokolü kapsamında öngörülen, ceza infaz kurumu dışında çocuğu bulunan mahpuslar için psikososyal servis raporunun düzenlenerek Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne gönderildiği,

c. Başvuranın Kuruma geldiği 28/8/2019 tarihinde yapılan ilk muayenesinde herhangi bir kronik ve bulaşıcı hastalığının bulunmadığının tespit edildiği, bununla birlikte 28/8/2019 - 9/9/2022 tarihleri arasında toplam 69 kez Kurum revirine çıkartılarak muayenelerinin yaptırıldığı ve ilaç reçete edildiği, reçete edilen ilacın kendisine elden teslim edildiği, son olarak 6/9/2022 tarihinde görme bozukluğu rahatsızlığına istinaden revire çıkartılarak muayene edildiği ve Göz Hastalıkları Polikliniğine sevk edildiği, aynı süreçte 29 kez Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Eskişehir Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi ve Eskişehir Şehir Hastanelerinin algoloji, beyin cerrahi, üroloji, fizik tedavi, diş, ortopedi, göz, göğüs hastalıkları, genel cerrahi, cildiye polikliniklerine sevkini sağlanarak gerekli tetkik ve muayenelerinin yaptırıldığı, bel ve boyun ağrısı şikâyetleri üzerine farklı tarihlerde hem Kurum revirinde hem de sevk edildiği hastanedeki farklı polikliniklerde tedavi gördüğü ve reçete edilen ilaçların kontrollü olarak başvurana kullandırıldığı,

ç. Başvuranın aynı Kurumda bulunan oğlu O.Ö'ya savunması alınmaksızın disiplin cezası verildiği iddiası üzerine yapılan araştırmada oğlu hakkında dört kez hücre hapsi disiplin cezası verildiğinin ve disiplin cezası verilme sürecinin mevzuata uygun şekilde yürütüldüğünün anlaşıldığı,

d. Başvuranın ırkı nedeniyle sorunlarının dinlenmediği ve personelin hakaretlerine maruz kaldığı iddiasının gerçekleri yansıtmadığı, Kurumda hiçbir dil, din ve ırk ayrımı yapılmaksızın tüm hükümlü ve tutuklulara eşit şekilde davranıldığı,

e. V.U.'nun 6/9/2019 - 9/11/2020 tarihleri arasında Kurumda bulunduğu, 9/11/2020 tarihinde ceza tahiri nedeniyle tahliye edildiği, bununla birlikte Kurumda bulunduğu süreçte tüm tedavi ve işlemleri eksiksiz olarak yapıldığı,

f. Mahpusların emanet para hesabındaki paranın mevzuata uygun şekilde kullanılabilirdiği, bununla birlikte mahpusların vasisinin yazılı izni bulunmaksızın para alışverişi yapamadığı, ayrıca mahpusların aralarında temel ihtiyaç gönderimi yapmasının uzun vadede Kurum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği göz önünde bulundurularak söz konusu uygulamaya izin verilmediği,

g. Başvuranın tutuklu olduğu ve tutuklular için ayrılmış koğuştta barındırıldığı, Kurumda bulunan annesinin hükümlü statüsünde olması sebebiyle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı

Hakkında Kanun'un 63'üncü maddesi uyarınca annesiyle aynı koğuştta barındırılmadığı,

ğ. Mevzuat gereği mahpusların ücretini karşılamak suretiyle Kurum kantininden buzdolabını temin etmesi gerektiği, bununla birlikte Kurumun emanet eşya deposunda mahpuslara verebileceği bir buzdolabının bulunmadığı,

h. Elektrik faturalarının Kurumun elektrik sağlayıcısı Zorlu Enerji Osmangazi Elektrik Perakende Satış Anonim Şirketi tarafından düzenlenerek her ayın ilk haftasında Kuruma gönderildiği, Kurumdaki iş yoğunluğu ve Kurum içi personel eğitimleri nedeniyle bir defaya mahsus üç aylık elektrik faturalarının düzenlendiği, bunun dışındaki tüm elektrik faturalarının her ay düzenli olarak kesildiği ifade edilmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. 7/10/2022 tarihinde aynı Kurumda bulunan eşyle görüş yapmak için odasından alındığı, aynı Kurumda bulunan annesi ve oğlunun da aynı tarih ve saatte görüşe çıkarıldığı, görüş alanına geldiğinde ailesiyle toplu olarak görüşme yapma talebinin Kurum Başmемuru tarafından reddedildiği,

b. Eşyle görüştüğü sırada oğlunun annesiyle görüş yaptığı kısımda arbede olduğu ve oğlunun görevliler tarafından yere yatırıldığını gördüğü, oğluna uygulanan işleme tepki gösteren eşinin de aynı uygulamaya maruz kaldığı,

c. Uygulamaya tepki göstermesi üzerine mahkeme kararı olmaksızın tek kişilik odaya alındığı,

ç. Kurumun buna benzer uygulamalar ile haklarının ihlal edilmesini sürdürdüğü ve Kurum idaresinden şikayetçi olması nedeniyle ailesinden ayrılarak İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği iddia edilmektedir.

5. Başvuranın cevabi yazılı görüşüne karşı muhatap Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan cevabi yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 4/10/2022 tarihli dilekçesinde aynı Kurumda bulunan eşi H.Ö. ile iç görüş yapmak istediğini beyan ettiği, ayrıca Kurumda bulunan O.Ö.'nun 4/10/2022 tarihli dilekçesinde yine aynı Kurumda bulunan anneannesi G.B. ile iç görüş yapmak istediğini beyan ettiği, taleplerin karşılıklı olması şartının da yerine getirildiği,

b. Olay tarihinde başvuran ve ailesinin ayrı ayrı odalarından alınarak görüş alanına getirildiği, iç görüşte yalnızca karşılıklı görüşme talep eden mahpusların görüşme yapmasını sağlayacak şekilde planlamanın yapıldığı,

c. Toplu görüş talebinin planlar dahilinde olmaması nedeniyle uygun olmadığı başvuranın annesi G.B.'ye belirtildiği, bunun üzerine O.Ö.'nun agresif tavırlar sergilemek suretiyle huzursuzluk çıkardığı, bu sebeple diğer mahpusların da görüş yapmasına engel olduğu,

ç. Görevli memurların mevzuatta belirtilen şekilde orantılı güç kullanarak O.Ö.'ye işlem uyguladığı ve akabinde koğuşuna götürüldüğü, Kurum personelinin olayda herhangi bir usulsüzlüğünün bulunmadığı ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."

7. Mezkûr Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi

Kuruma başvurulabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(...)"

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden de incelenir."

9. Mezkur Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Kötü muamele iddialarına konu başvuruların incelenmesinde; başvuran, bir muamele veya şiddet görmüş olabileceğini gösteren emareleri başvuru dosyasına sunmalıdır. Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir. AİHM, yaşama hakkı ihlal iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da "bütün makul kuşkunun ötesinde" şeklinde bir kanıtlanma standardı uygulamaktadır (AİHM, *Kudla v. Polonya*, Başvuru No: 30210/96, 26/10/2000, para. 90 / AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, Başvuru No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

14. Anayasa Mahkemesi (AYM) kötü muamele iddialarının kapsamı ve ispatına ilişkin olarak kararlarında, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının Anayasa'nın 17'nci maddesinde güvence altına alındığını, anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunmasının amaçlandığını, üçüncü fıkrasında da kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağını, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza veya muameleye tabi tutulamayacağını hüküm altına alındığını belirterek Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının bu konuda herhangi bir sınırlama öngörmediğine ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyette olduğuna özellikle vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, bu niteliği gereği anılan yasağa ilişkin olarak Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamındaki hâllerde dahi istisna öngörülmediğini belirtmektedir. Bununla birlikte kararlarında, her kötü muamele iddiasının Anayasa'nın 17'inci maddesinin üçüncü fıkrasının getirdiği korumadan ve devlete yüklediği pozitif yükümlülüklerden yararlanması beklenemeyeceğinin, bu bağlamda iddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerektiğinden bir kanıtın ancak yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşabileceğinin ve bu hususlara ek olarak kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumlarının da dikkate alınması gerektiğinin altını çizmektedir. (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, Başvuru No: 2013/293, 17/7/2014, para. 80, 95 / *Turan Günana*, Başvuru No: 2013/3550, 19/11/2014 para. 33)

15. Başvuran, Kurum içinde yaşadığı sorunların ve ailevi sorunlarının çözümü adına Kurum müdürü ve psikoloğu ile görüşme talepli dilekçelerinin dikkate alınmadığını ve kendisiyle görüşülmediğini, bununla birlikte aynı koğuştaki diğer mahpusların benzer talepli dilekçeleri üzerine görüşme yapabildiğini iddia etmektedir. Muhatap İdare, iddiaların gerçeği yansıtmadığını belirterek başvuran ile yapılan görüşmelere dair belgeleri paylaşmıştır. İlgili belgelerde yapılan incelemede; başvuranın 11/9/2019 - 31/10/2019 - 3/1/2020 - 14/2/2020 - 12/4/2022 - 4/8/2022 tarihlerinde olmak üzere 6 defa Kurum müdürü ile görüştüğü, başvuran ile 2/10/2019 tarihinde ruhsal duygu durumuna yönelik ve babasının vefatı sonrası yas süreci hakkında görüşme yapıldığı, 20/8/2021 tarihinde koğuştaki sıkıntıları hakkında görüşme yapıldığı, 18/2/2022 tarihinde Adana Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bünyesinde barındırılan çocuğunun durumu hakkında görüşme yapıldığı, 26/8/2022 tarihinde sevgi evinde kalan çocuklarının durumu hakkında görüşülerek kurum içi sosyal çalışmacıya yönlendirildiğine dair kayıtların bulunduğu görülmüş, bununla birlikte başvuranın ilgili görüşme taleplerinin karşılandığına dair tutanaklarda imzasının bulunduğu anlaşılmış olup iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

16. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."

17. Başvuranın bel ve boyun fitiği sebebiyle günlük hayatını idame ettirmekte zorlandığı, reçeteli ilaçlarını düzenli olarak kullanamadığı ve bu sebeple tedavisini tamamlayamadığı iddiaları üzerine muhatap İdareden başvurana ait sağlık dosyası talep edilmiş olup talep edilen belgelerde yapılan incelemede; başvuranın bel ve boyun ağrısının tedavisi kapsamında 23/9/2019 - 18/7/2022 tarihleri arasında birden çok kez Kurum aile hekimi tarafından tedavi edildiği ve ilaç reçete edildiği, ayrıca başvuranın tedavisi kapsamında farklı tarihlerde Eskişehir Şehir Hastanesi beyin cerrahi polikliniğine, Eskişehir Şehir Hastanesi algoloji polikliniğine, Eskişehir Şehir Hastanesi fizik tedavi ve rehabilitasyon polikliniğine, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi algoloji polikliniğine sevk edilerek ilgili kurumlarda tedavisinin sağlandığı, başvuran hakkında son olarak 19/12/2022

tarihinde hastaneye sevk kararı verildiği ancak başvuranın İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli yapıldığından ilgili sevk kararının uygulanmadığı anlaşılmıştır. İlgili belgeler ışığında yapılan inceleme sonucunda başvuranın sağlık hakkına erişiminin engellendiği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

18. Başvuran diğer bir iddiasında ise oğullarından birinin sevgi evlerinde olduğunu ve uzun süredir haber alamadığını, bu sebeple sosyal çalışmacı ile görüştüğünü ancak sevgi evleriyle görüşme sağlanıp tarafına bilgi verilmediğini ifade etmektedir.

19. 26/7/2021 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Arasında Tutuklu, Hükümlü veya Yükümlüler ile Çocuklarının Sosyal Hizmetlerden Yararlandırılması Hakkında İş Birliği Protokolü'nün "*Görev ve yükümlülükler*" başlıklı 6'ncı maddesi uyarınca ceza infaz kurumu müdürlüklerine ebeveynlerinden biri veya ikisi kurumda olup dışarıda bakımı sağlanan çocukların ihtiyaçlarını tespit etmek üzere kurum dışında çocuğu bulunan mahpuslarla görüşme yapma, görüşmenin akabinde sosyal hizmet müdahalesinde bulunulması gereken çocuklar ve aileleri hakkında psikososyal servis raporu hazırlama ve uygun sosyal hizmet modellerinden yararlandırmak üzere rapor ile birlikte il müdürlüklerine bildirme görevleri verilmiştir.

20. Muhatap İdare; başvuran ile 5/7/2022 tarihinde görüşme yapıldığını ve başvuranın görüşmede Adana Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bakımındaki çocuğu ile görüşemediğini belirttiğini, bunun üzerine başvurana durumu hakkında bilgilendirme ve yönlendirme görüşmesi yapıldığı, 1/9/2022 tarihinde yapılan görüşmede Müdürlük bakımındaki çocuğu ile iletişiminin koptuğunu belirtmesi üzerine Tutuklu, Hükümlü veya Yükümlüler ile Çocuklarının Sosyal Hizmetlerden Yararlandırılması Hakkında İş Birliği Protokolü kapsamında "Ceza İnfaz Kurumu Dışında Çocuğu Bulunan Hükümlü/Tutuklular için Psiko-Sosyal Servis Raporu"nun düzenlenerek Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne gönderildiği ifade edilmiştir. Başvuranın iddialarına yönelik Kurumdan başvuranın sevgi evlerinde kalan çocuğuyla iletişiminin sağlanması adına Kurum tarafından yapılan işlemlere dair belgeler talep edilmiş olup ilgili belgelerde yapılan incelemede; başvuranın oğlu ile iletişiminin sağlanması adına ilgili Protokol'de belirtilen görevin yerine getirildiği, başvuranın 5/7/2022 – 1/9/2022 tarihleri arasında oğlu ile görüşebildiği, bununla birlikte 1/9/2022 tarihinde oğluyla iletişiminin kesildiğini belirtmesi üzerine psikososyal servis raporu düzenlenerek gereğinin yapılması amacıyla 5/9/2022 tarihinde Adana Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne gönderildiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak başvuranın iddialarının gerçekleri yansıtmadığı, muhatap İdarenin ilgili Protokol kapsamında kendisine verilen görevleri yerine getirdiği anlaşılmış olup başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

21. Başvuran aynı Kurumda bulunan oğlu hakkında haksız disiplin cezaları verildiğini iddia etmektedir. Muhatap İdare; iddianın gerçekleri yansıtmadığını belirterek başvuranın oğlu O.Ö.'nun Kuruma kabul edildiği 3/5/2021 tarihinden itibaren aldığı disiplin cezalarına dair belgeleri paylaşmıştır. İlgili belgeler üzerinde yapılan incelemede; bu süreçte O.Ö. hakkında dört hücre hapsi disiplin cezası verildiği, disiplin cezası verilmesi sürecinde savunmasının alındığı, sair olaylara dair koğuşundaki tanıkların dinlenerek ilgili kararların verildiği anlaşılmış olup ilgili disiplin cezası verme kararlarının mevzuata uygun olduğu kanaatine varılmıştır. İlgili belgeler başvuranın iddiası birlikte değerlendirildiğinde; iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

22. Başvuranın Kurum personelinin ırkı nedeniyle dile getirdiği sorunları dikkate almadığı ve tarafına hakaret içeren ifadelerde bulunduğu iddiasına karşılık muhatap İdare; Kurumda hiçbir dil, din ve ırk ayrımı yapılmaksızın tüm hükümlü ve tutuklulara eşit şekilde davranıldığını, söz konusu iddianın gerçeği yansıtmadığını belirtmiştir. İlgili iddia üzerine yapılan incelemede başvuranın sağlık, aile sorunları gibi birden çok konuda Kurum

İdaresine dilekçe verdiği ve dilekçelerinde yer alan taleplerinin çoğunlukla yerine getirildiği anlaşılmış olup ırkı nedeniyle sorunlarının dikkate alınmadığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı kanaatine varılmıştır. Bu sebeple başvuranın ırkı nedeniyle mağdur edildiği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

23. Başvuran kendisi ile aynı Kurumda bulunan aile fertlerinin maddi problemleri olduğunu, bu sebeple emanet para hesabından kesilmek suretiyle aile fertleri arasında kantin ve temel ihtiyaç gönderimi yapılmasını talep ettiğini ancak talebinin reddedildiğini iddia etmektedir.

24. 13/7/2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik’in “*Harcamalar*” başlıklı 8’inci maddesinde; müdürü bulunan ceza infaz kurumlarında barındırılan mahpusların yapacakları harcamaların nakit hareketi olmaksızın tutulan kayıtlar üzerinden gerçekleştirileceği, mahpusların Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen haftalık limit dahilinde, nakit hareketi olmaksızın, elektronik para ödeme sistemi bulunan ceza infaz kurumlarında bu sistem aracılığıyla, diğer kurumlarda doğrudan emanet para hesabından kantin hesabına aktarılan para üzerinden harcama yapacaklarını düzenlemiştir. Bununla birlikte aynı Yönetmelik’in “*Para üzerinde tasarruf*” başlıklı 10’uncu maddesinde ise vesayet altına alınan hükümlülerin, hesabında kayıtlı parası üzerinde 8 inci maddede belirtilen ödemeler dışında, vasinin izni olmadan tasarrufta bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır.

25. Muhatap İdare; mevzuata uygun olarak mahpusların hesaplarında kayıtlı paraları üzerinde yapacakları tasarruf işlemleri için vasilerinin yazılı beyanının arandığını, bununla birlikte mahpusların aralarında temel ihtiyaç gönderimi yapmasına izin verilmesi halinde uygulamanın çıkar amaçlı olarak kullanabileceği ve kurum güvenliğinin tehlikeye düşürülebileceği göz önünde bulundurularak mahpuslar arasında temel ihtiyaç gönderimine izin verilmediğini ifade etmiştir. Başvuranın iddiası ve muhatap İdarenin cevabı bağlamında yapılan değerlendirmede; İdarenin söz konusu uygulamasının mevzuata uygun olduğu ve mahpusların aralarında temel ihtiyaç gönderimi yapmasına izin verilmesi halinde güvenlik zafiyeti oluşabileceğinin söz konusu uygulama bakımından makul bir gerekçe olduğu değerlendirilmiş olup uygulamanın ihlal oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

26. Başvuran aynı Kurumda bulunan annesinin yaşlı ve hasta olduğunu, bu sebeple annesiyle aynı koğuşa geçirilmesini talep ettiğini ancak talebinin hükümlü ve tutukluların aynı koğuştaki bulunamayacağı sebep gösterilerek reddedildiğini iddia etmektedir. Buna karşılık muhatap İdare; mevzuat gereği hükümlülerin ve tutukluların aynı koğuştaki barındırılmadığını, başvuranın annesi G.B.’nin hükümlü olduğunu ve tutuklu olarak Kurumda bulunan başvuran ile aynı koğuştaki barındırılmasının bu sebeple mümkün olmadığını belirtmiştir.

27. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “*Hükümlünün barındırılması ve yatırılması*” başlıklı 63’üncü maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez."

28. İlgili Kanun hükmü ile birlikte değerlendirildiğinde; tutuklu olarak Kurumda bulunan başvuranın hükümlü olarak aynı Kurumda bulunan annesi ile aynı koğuştaki barındırılmaması uygulamasının mevzuata uygun olduğu ve başvuranın söz konusu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

29. Başvuran diğer bir iddiasında ise; aynı Kurumda bulunan kuzeni V.U.’nun Kurum personelinin ihmali nedeniyle kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğini öne sürmektedir. Muhatap İdare; V.U.’nun 6/9/2019 - 9/11/2020 tarihleri arasında Kurumda bulunduğunu, 9/11/2020 tarihinde ceza tehiri işlemleri tamamlanarak tahliye edildiğini, Kurumda bulunduğu sürede tüm tedavi ve işlemlerinin eksiksiz olarak yapıldığını ifade etmiştir. Söz konusu iddia bağlamında muhatap İdareden V.U.’nun ceza tehiri işlemlerine

ilişkin belgelerin Kurumumuza iletilmesi istenmiştir. İlgili belgeler üzerinde yapılan incelemede; adı geçenin 28/10/2022 tarihinde Eskişehir Şehir Hastanesine sevk edilerek yoğun bakım ünitesine yatışının yapıldığı ve muayene edildiği, muayene sonrası düzenlenen sağlık kurulu raporunda koroner arter hastalığı, kalp yetmezliği, serebrovasküler hastalık, akut böbrek yetmezliği teşhisleri konulduğu ve ciddi hayati tehlikesi bulunduğu belirtilmiştir, bunun üzerine ceza tehiri işlemleri başlatılması için 2/11/2022 tarihinde Kurum tarafından İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığına yazı gönderilerek adli tıp raporunun düzenlenmesini talep edildiği, Adli Tıp Kurumu Başkanlığının 6/11/2022 tarihli ve ... sayılı kararı ile adı geçenin üç ay süre ile cezasının tehir edilmesinin uygun olduğuna karar verildiği, bunun üzerine adı geçenin 9/11/2022 tarihinde salıverildiği anlaşılmıştır. İlgili belgeler ışığında başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

30. Başvuran bulunduğu koşušta buzdolabının bulunmadığını, koşuşuna buzdolabı temin edilmesini talep etmesine rağmen buzdolabı ücretinin mahpuslar tarafından karşılanması gerektiğinin belirtilerek talebinin reddedildiğini iddia etmektedir.

31. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in “*Elektrikli eşyalar*” başlıklı 9’uncu maddesi şöyledir:

“Koşuş, oda ve eklentilerinde, kurumun elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle, kantinden temin edilen; HDMI/SCART/USB ve benzeri veri depolama veya aktarma girişi olmayan, dâhili uydu alıcısı ve bilgisayar sistemi ile tümleşik özelliğı bulunmayan televizyon ile buzdolabı, saç kurutma makinesi, idare tarafından uygun görülecek sayıda elektrikli su ısıtıcısı ve iklim koşulları da dikkate alınarak vantilatör bulundurulmasına izin verilebilir. (...) Oda sistemine geçmemiş kurumlarda veya kurum idaresince uygun görülen hallerde elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle en fazla iki adet buzdolabı bulundurulmasına izin verilebilir.”

32. Muhatap İdare; mevzuat hükmü gereğince hükümlülerin buzdolabını kendi maddi imkânları ile kurum kantininden temin edebileceğini, bununla birlikte Kurumun emanet eşya deposunda başvurana ait herhangi bir buzdolabının bulunmadığını ifade etmiştir. İlgili mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde başvuranın ücretini karşılamak suretiyle Kurum kantininden buzdolabını temin edebileceğı, bununla birlikte buzdolabı ücretini karşılamak için yeterli maddi durumunun olmadığından dolayı kendisine buzdolabı temin edilmesi gerektiğine dair muhatap İdareye herhangi bir başvurusunun da bulunmadığı göz önüne alındığında başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

33. Başvuran koşuşların elektrik faturasının mahpuslar tarafından üç aylık dönemlerle ödenmesi uygulaması sebebiyle mağdur olduğunu iddia etmektedir. Muhatap İdare; elektrik faturalarının Kurumun elektrik sağlayıcısı Zorlu Enerji Osmangazi Elektrik Perakende Satış Anonim Şirketi tarafından düzenlenerek her ayın ilk haftasında Kuruma gönderildiğini, Kurumdaki iş yoğunluğu ve Kurum içi personel eğitimleri nedeniyle bir defaya mahsus üç aylık elektrik faturalarının düzenlendiğini ve bunun dışındaki tüm elektrik faturalarının her ay düzenli olarak kesildiğini belirterek başvuranın emanet para hesabından düşülen elektrik faturası bedellerine dair emanet para reddiyat hesabı detay cetvelini Kurumumuza iletmiştir. İlgili belgede yapılan incelemede; başvuranın emanet para hesabından aylık olarak elektrik faturası bedelinin kesildiğı, bununla birlikte bir kereye mahsus üç aylık bedelin toptan kesildiğı anlaşılmıştır. Sonuç olarak her ne kadar başvuranın üç aylık elektrik faturası bedelinin toptan alındığı iddiası muhatap İdare tarafından kabul edilse de söz konusu uygulamanın bir kereye mahsus olduğu ve uygulama sonrası yeniden aylık olarak elektrik faturalarının kesilmeye devam ettiği anlaşıldığından söz

konusu uygulamanın ihlal oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

34. Başvuran 7/10/2022 tarihinde gerçekleştirilen açık görüş sırasında eşi ve oğlunun işkenceye maruz kaldığını ve uygulamaya tepki göstermesi üzerine mahkeme kararı olmaksızın tek kişilik odaya alındığını iddia etmektedir. Muhatap İdare söz konusu iddiaların gerçeği yansıtmadığını belirterek ilgili tarihte gerçekleşen olaya dair güvenlik kamerası kayıtlarını ve olay sonrası işletilen disiplin süreçlerine dair belgeleri Kurumumuza iletmıştır. İlgili kamera kayıtlarında yapılan incelemede; başvuran, başvuranın eşi H.Ö., oğlu O.Ö. ve annesi G.B.'in açık görüş salonlarının olduğu bölüme getirildiği, başvuranın eşiyle, oğlunun ise başvuranın annesi G.B. ile iç görüş talep etmesi nedeniyle ayrı görüş bölümlerine alındıkları, O.Ö.'nun görüş sırasında agresif tavırlar sergilemesi üzerine önce görevli infaz ve koruma memuru tarafından uyarıldığı, agresif tavırlarını sürdürmesi üzerine kendisine müdahale edildiği ve kelepçe takılarak görüş alanından çıkarıldığı, görüş alanından çıkarıldığı sırada başvuran ve eşi H.Ö. tarafından uygulamaya tepki gösterilmesi ve görüş alanından ayrılmaya teşebbüs edilmesi üzerine H.Ö.'ye da müdahale edilerek aynı şekilde görüş alanından çıkarıldığı, bunun üzerine başvuranın saçından çıkardığı toka ile kendisine zarar vermeye çalıştığı ve sakinleştikten sonra başvuranın da görüş alanından çıkarıldığı, başvuranın annesinin olaylar sırasında yere uzandığı, bunun üzerine Kurumda görevli sağlık memurlarınca tedavi edildiği görülmüştür.

35. Olay sonrası işletilen disiplin süreçlerine dair Kurumumuza iletilen belgelerde yapılan incelemede; 26/10/2022 tarihli Disiplin Kurulu Başkanlığı kararında başvuranların ayrı ayrı savunmalarının alınarak kararda savunmalara yer verildiği, olaylara dair güvenlik kamerası kayıtlarının çözümlenerek karara eklendiği, incelemeler sonucunda başvurana on bir gün hücreye koyma disiplin cezası, oğlu O.Ö. ve eşi H.Ö.'ye birer gün hücreye koyma disiplin cezası, annesi G.B.'ye bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verildiği, başvuran ve ailesinin ilgili karara karşı Eskişehir 1. İnfaz Hakimliğine itiraz ettiği, bunun üzerine Eskişehir 1. İnfaz Hakimliğinin 7/12/2022 tarihli kararı ile ilgililerden başvuran ve oğlu O.Ö. hakkında verilen disiplin cezasının onaylanmasına, başvuranın eşi H.Ö. ve annesi G.B. hakkında verilen disiplin cezalarının ise iptal edilmesine hükmedildiği anlaşılmıştır.

36. Sonuç olarak başvuran her ne kadar somut olayda eşi ve oğlunun işkenceye maruz bırakıldığını iddia etse de söz konusu kayıtlar ve disiplin sürecine ilişkin belgeler ışığında söz konusu uygulamanın mevzuata uygun olduğu, infaz ve koruma memurlarının ilgililere müdahalesinin makul gerekçelere dayandığı anlaşılmakta olup söz konusu uygulamanın ihlal oluşturmadığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte başvuranın olay sonrası mahkeme kararı olmaksızın tek kişilik odaya alındığı iddiası hakkında yapılan incelemede; ilgili Disiplin Kurulu kararında yer alan savunmasında başvuranın söz konusu olay öncesinde barındırıldığı çoklu koğuşunda yaşadığı bir olay nedeniyle geçici olarak tekli koğuşa alındığını ve söz konusu olayların yaşandığı tarihte tekli odadan alınıp görüş alanına getirildiğini ifade ettiği anlaşılmıştır. Bu sebeple başvuranın halihazırda tek kişilik odada barındırıldığı anlaşılmış olup söz konusu olaya tepki gösterdiği için mahkeme kararı olmaksızın tek kişilik odaya alındığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

37. Başvuran Kurum idaresinden şikâyetçi olması nedeniyle ailesinden ayrılarak İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini iddia etmektedir.

38. 5275 sayılı Kanun'un "Zorunlu nedenlerle nakil" başlıklı 56'ncı maddesi şöyledir:

"Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlüler, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilirler."

39. Muhatap İdare; başvuranın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yazısı gereği İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini ve başvuranın iddiasının gerçekleri yansıtmadığını

belirtmiştir. Bunun üzerine başvuranın nakil sürecine ilişkin belgeler muhatap İdareden edinilmiştir. Edinilen belgelerde yapılan incelemede; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 9/1/2023 tarihli yazısında başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesi uyarınca İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, ilgili yazı üzerine Kurum tarafından 11/1/2023 tarihinde ilgili kuruma naklinin sağlandığı anlaşılmış olup başvuranın Kurum idaresinden şikâyetçi olması sebebiyle farklı bir kuruma nakledildiği iddiasının gerçekleri yansıtmadığı ve açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

40. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle, başvuranın ailesiyle birlikte bulunduğu ceza infaz kurumundaki birtakım uygulamalar nedeniyle kendisi ve ailesi açısından kötü muamele yaşama aykırı durumların oluşturulduğu iddiası kapsamında kötü muamele yaşama ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

16/1/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye